

Miinumipalgast.

Ametiühingud tahavad kokkuleppel tööandjatega kehtestada praegusest suurema miinumipalga, mis tänast hinnarallit arvestades on vaieldamatult liiga väikene ning jätab paljud inimesed võitlema vaesusriskidega. Oma olemuselt on ametiühingute soov inimlik ja igati arusaadav. Samas tuleb küsimust vaadata ka teise nurga alt.

Hindade kallinemise põhjuseks on otseselt poliitilised otsused ning tõsiasi, et raha ei ole meie ühiskonnas lihtsalt ekvivalendiks reaalse väärtuse vahel vaid on muudetud kaubaks, mida laenane pankadelt ja mille peame tagastama koos intressidega. Samas ei ole pangad lasknud ringlusesse kunagi seda rahamassi, mis tuleb intressidena rahalaenajale maksta ning seetõttu jõuame suletud ringi. Iga meie käes olev euro on kellegi võlg. Mida suurem on ühe rahaiühiku kasutamise areaal, seda kauem võib agoonia kesta ning lõpp on teada ja ettegi arvata. Parema võimalusena võib rahaiühikut devalveerida, aga see on ka ajutine lahendus.

Laenukarussellis osalevad kodanikud, firmad, kohalikud omavalitused ning riik tervikuna maksavad pankadele laenatud raha tagasi koos intressidega, ning imevad sellega raha ringlusest välja, tekitades vaba raha defitsiidi, mida me kõik iga päev tunnetame. Selleks, et täita oma kohustusi ning ots otsaga kokku tulla, hakkavad kõik tootjad oma müügi hindu kergitama, riik suurendab riigilõivusid ja makse, et täita oma eelarvet. Ühel hetkel ei ole ka pankadel võimalust raha täiendavate laenuandmistega ringlusesse paisata, sest kõikvõimalikele reaalsele varadele on seatud hüpoteegid ja pandinõuded pankade kasuks. Samas on vaba raha defitsiit tekitanud üleüldise maksejõuetuse, mis lööb valusalt ka raha laenanud pankasid. Siis võimegi ja saame tõdeda, et ühiskond on jõudnud finantskriisi, mille põhjuseks ei ole kindlasti ülejõu elamine, milles süüdistatakse Kreekat ja mõningaid teisi riike. See on kiirendanud protsessi, olles katalüsaatoriks sündmuste ahelas. Ka Eesti oleks ammu oma majandusraskustega nende tasemele jõudnud, isegi veelgi kiiremini, arvestades kliimatilisi tingimusi, kui me oleksime niikaua rahvusvaheliste laenuandjate kurnata olnud kui seda on olnud Kreeka.

Euroopa Liiduga ühinedes oleme valinud tee, mis viib meie majanduse varem või hiljem kuristikku. Energiamonopoli kunstlikult pealesunnitud elektri hinnatõus kiirendab oluliselt protsessi. Ei ole teada ja seda ei tea ka valitsusasutused kui valusasti lööb kallinev elekter meie majandust tervikuna –

riskianalüüsi pole ju tehtud. Rääkides Eestis kui põhjamaast ja võrreldes end Soomega, jätame mainimata tõsiasja, et iga riigi rikkuse allikaks on eksport ning Soome oskas seda viiekümne aasta jooksul väga efektiivselt ära kasutada, mil meie olime NSVLiidu rahvaste vennalikus peres ja ehitasime kommunismi. Oskus Venemaaga kaubelda andis Soomele eelised, mille najal võib elada veel palju aastaid aga mille lõpp ei ole ka enam mägede taga. Ja minna täna Eesti riigina koos Soomlastega ühtsele vabale energiaturule on riigi seisukohalt enesetapp.

Inflatsiooni ja koos sellega kaasneva vaba raha defitsiidi korral on inimesed sunnitud valima ning väga pingsalt arvestama, millele oma vahendeid kulutada. Vaieldamatult on selleks esmatarbekaubad ja eelkõige toit, mis kallineb samamoodi eelnevalt kirjeldatud majandusmehhanismidele tuginevalt. Eriti ilmekalt paistab see välja suurtes ostukeskustes, kus suuremaid kasumeid teenivad toiduainete müügiketid, suurendades oma käivet mitte müüdüd kaubaühikute arvelt vaid kergitades järk-järgult hindu. Samas valitseb tarbekaupade korrustel tühjus ning rahvas jõuab sinna korraks pärast palgapäeva hädavajalikku kaupa soetama.

Ja kui nüüd mõelda nendes oludes väikeettevõtjatele, kes on palganud tööle oma eriala tundvad inimese, siis need palgatud inimesed suudavad luua kindlas ajaühikus kindla koguse toodangut, millel on omahind, mis suureneb pidevalt olemasolevas majandusskeemis ning mille realiseerimisest saadud tulem peaks katma ettevõtja kulud ning võimaldama ka mõistliku kasumi, sest mis muud ettevõtjat tegutsema ajendaks kui mitte loodava lisaväärtuse arvelt toodangult saadav kasum.

Mis juhtub aga siis kui tööliste töö efektiivsus ei võimalda luua ajaühikus nii palju lisaväärtust, et ettevõtja majandusnäitajad oleksid positiivsed, sest tööandja on kohustatud maksma töötajale vähemalt seaduses kehtestatud minimaalse töötasu ja riigile, mis talle kuulub? Tõsta müügihinda? Aga kes ostaks, kui ostjad peavad tegema ellujäämise nimel karme valikuid ning vaatamata suurele ostusoovile ei ole piisavalt vahendeid? Kapitalistlikul majanduskäsitlusel on sellise olukorra kohta kindel seisukoht. Ettevõtja, kes ei suuda efektiivselt majandada, peab minema pankrotti.

Aga kui lähtume sotsiaalsest aspektist? Pankrotiga kaasneb töötajate töötuks jäämine ning sellisel juhul peab olema toimiv ja rahakas sotsiaalhoolekande süsteem, mis suudab kindlustada töötuks jäänutele inimliku äraelamise uue

töökoha leidmiseni. Aga kust leida uut töökohta kui on üleüldine finantskriis ning eeskujulikumatel Euroopa Liidu liikmesriikides on töötuse määr kasvanud juba üle 25%. On ju meie valitseva ideoloogia aluseks riik kui ühiskondlik kokkulepe, mitte valitseva klassi sunniaparaat. Riik peaks olema ikka rahva tööriist, mitte vastupidi.

Oluliselt parem oleks olukord, kui töötajad säilitaksid oma töökohta ja ei peaks minema sotsiaalhoolekande süsteemi ülalpidamisele. Selleks ei tohiks üleüldse kehtestada „miinimumpalga miinimummäär“ ja oluliselt tuleks vähendada ettevõtjatel lasuvaid tööjõumakse. See ettepanek võib põhjustada tuliseid vastuväiteid, aga teisi lahendusi riigisisese töötuse plahvatusliku suurenemise vastu ei ole. Me teame kõik, mis juhtub pikaajaliste töötutega ning siinkohal küsiks tõesti, et kas me ikka sellist Eestist tahtsime, kust me nüüd ära minna tahame?

Harry Raudvere